

ПОГОДЖУЮ

Заступник директора
з науково-дослідної роботи

 Ю.Ю. Тюх

«31» грудня 2021 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор НПП «Синеvir»

 М.Ю. Дербак

«31» грудня 2021 р.

Щорічна інформація з екологічної освітньо-виховної роботи національного природного парку «Синеvir» за 2021 рік

1. Організація екологічної освітньо-виховної роботи.

1.1. Наявність структурного підрозділу з екологічної освітньо-виховної роботи в природному або біосферному заповіднику, національному природному парку, ботанічному саду, дендрологічному або зоологічному парку, регіональному ландшафтному парку, парку-пам'ятці садово-паркового мистецтва, управління якими здійснюють спеціальні адміністрації (далі – установи ПЗФ), та його склад (штатні одиниці). Відповідальний працівник за організацію екологічної освітньо-виховної роботи установи ПЗФ.

Відділ еколога-освітньої роботи у національному природному парку «Синеvir» функціонує з 2010 року.

Штатні одиниці відділу: начальник відділу еколога-освітньої роботи – 1; фахівець II категорії – 2; художник II категорії – 1; екскурсовод – 1. Додатково залучено 1 екскурсовода, який проводив еколого-освітні екскурсії на екологічній стежці біля озера Синеvir.

Відповідальним за організацію екологічної освітньо-виховної роботи у національному природному парку «Синеvir» є начальник відділу еколога-освітньої роботи.

1.2. Наявність постійних форм інфраструктурного еколого-освітнього облаштування.

Організація та діяльність у складі установи ПЗФ музеїв природи, музейних кімнат або куточків, екоосвітнього та екотуристичного центрів, візит-центру (назва, мета діяльності, стислий опис експозицій чи облаштування, кількість експонатів, надходження, обмін; склад працівників, відомості про кількість та категорії відвідувачів, проведені заходи та акції тощо).

Назва: екологічний візит-центр НПП «Синевир».

Мета: сприяти позитивному іміджу природно-заповідної справи, формувати екологічний світогляд людей, пропагувати екологічну модель поведінки у суспільстві, закликати берегти довкілля, інформувати про НПП «Синевир» тощо.

Експозиція та облаштування:

Наявна експозиція природи Українських Карпат. Стенди та фотогалерея презентують типові ландшафти, рідкісний рослинний і тваринний світ НПП «Синевир». Наявна макет-карта території національного парку, за допомогою якої можна ознайомитися з особливостями території.

Експозиція традиційної дерев'яної архітектури Тереслянської долини знайомить з її особливостями в культурному ландшафті НПП «Синевир» та трансформацією у наш час. Тут відвідувачі дізнаються більше про цінні пам'ятки архітектури національного значення XVIII – XIX ст., які збереглися у регіоні.

Експозиція лісосплаву презентує історію сплаву деревини гірськими річками, зокрема, Чорною рікою, де у середині XIX століття для цього була побудована гребля.

До структури візит-центру НПП «Синевир» входить конференц-зал, де протягом року проводяться семінари, конференції, еколого-освітні заходи, наради, круглі столи, робочі зустрічі. У конференц-залі візит-центру для відвідувачів демонструються науково-популярні фільми про НПП «Синевир» і природу Карпат. Наявний комп'ютер і проектор.

Площа екологічного візит-центру становить 410,8 м. кв.

Функціонування візит-центру забезпечують 2 працівники відділу еколого-освітньої роботи. Загальна кількість відвідувачів і учасників заходів впродовж звітного періоду – 511.

Окрім візит-центру, в НПП «Синевир» важливими осередками еколого-освітньої діяльності є два туристично-інформаційні центри «Глуханя», і «Остріки». Метою їхньої діяльності є сприяти розвитку туризму в НПП «Синевир», надавати інформацію туристам про рекреаційну інфраструктуру та можливості відпочинку в регіоні, поширювати екологічні знання, зокрема, інформацію про правила поведінки на території парку тощо. Туристично-інформаційні центри обладнані оргтехнікою і меблями, які надані у рамках Закарпатської обласної програми розвитку туризму.

Туристично-інформаційний центр «Остріки» займає площу 30 м кв., знаходиться на шляху до найбільш визначних місць національного парку, що розкинулись у центральній і північній частині території. Загальна кількість відвідувачів – 988, з яких 79 – іноземці.

Туристично-інформаційний центр «Глуханя» має площу 54 м кв., знаходиться на шляху до визначних місць південної частини парку. Загальна кількість відвідувачів – 216, з яких 18 – іноземці.

У кінці 2021 року побудовано два екокласи просто неба, у яких проводитимуться заняття зі школярами та іншими цільовими групами. Екокласи встановлено за співпраці з Інститутом еколого-релігійних студій.

Діяльність в установі ПЗФ бібліотек, наукових архівів (характеристика, кількість працівників, поповнення бібліотеки, загальна кількість примірників, їх існуючі електронні аналоги; науково-популярні фільми, телефільми, відеотеки, фототеки, фотоальбоми тощо).

У НПП «Синевир» наявна бібліотека, діяльність якої координує один працівник. Загальна кількість книг становить 2127 примірників. Впродовж звітнього періоду бібліотека поповнилася на 92 нові видання. Бібліотека також поповнювалася періодичними виданнями «Синій Вир», «Зелені Карпати», «Верховина», «Голос України», «Новини Закарпаття», «Експрес». У НПП «Синевир» також наявна електронна база фотографій, яка поповнювалася впродовж року новими світлинами природи.

Діяльність установи ПЗФ щодо створення мережі обладнаних екскурсійних маршрутів та еколого-освітніх стежок. Обладнані екскурсійні маршрути та еколого-освітні стежки (їх кількість, перелік, вид, назва; кількість розроблених і відкритих в поточному році, складених паспортів; кількість екскурсій та контингент відвідувачів).

Загальна кількість діючих стежок у національному природному парку «Синевир» – 13 шт., з них: 3 екологічні стежки, 8 туристичних маршрутів, 2 науково-пізнавальні стежки.

Перелік діючих стежок і маршрутів.

Екологічні стежки:

«Урочище Красний – Синевирське озеро»;

«Колочава»;

«Гребля – Озірце (Дике озеро)».

Науково-пізнавальні стежки:

«Березовець»;

«Кичера».

Туристичні маршрути:

«Синевирський перевал – г. Кам'янка – Синевирське озеро»;

«Колочава – г. Стримба»;

«Глуханя – Косий Верх»;

«Остріки – г. Гребінь»;

«Остріки – Гребля»;

«Негровець – г. Горб – г. Негровець – г. Сигла – г. Прислопці – ур.

Сухар – Колочава»;

«Ур. Квасовець – г. Красна – г. Менчул – с. Вільшана»;

«Лінія Арпада».

На усі стежки і маршрути розроблені паспорти.

Протягом року здійснено роботи з розчистки і благоустрою стежок. Нові інформаційні стенди та вказівники встановлено на стежках «Урочище Красний – Синевирське озеро» і «Гребля – Озірце (Дике озеро)».

Кількість організованих еколого-освітніх екскурсій на стежках – 154. Контингент відвідувачів: туристи, студенти, школярі.

1.3. Наявність тимчасових форм інфраструктурного еколого-освітнього облаштування.

На території НПП «Синевир» протягом 2021 року встановлено 38 інформаційних стендів, 1 банер, 28 інформаційних знаків, відремонтовано 5 раніше встановлених стендів. Тимчасові форми інфраструктурного еколого-освітнього облаштування встановлено у Реабілітаційному центрі бурого ведмеда, біля озера Синевир, на екологічних стежках, поблизу автошляхів та в рекреаційних зонах.

1.4. Наявність плану заходів з екологічної освітньо-виховної роботи установи ПЗФ.

Установа виконувала План з екологічної освітньо-виховної роботи національного природного парку «Синевир» на 2021 рік.

У грудні 2021 року затверджено План з екологічної освітньо-виховної роботи національного природного парку «Синевир» на 2022 рік. Дані документи розглядалися і були погоджені на науково-технічних радах НПП «Синевир». Плани погоджені з заступником директора установи з науково-дослідної роботи і затверджені керівником парку.

2. Методична, організаційна та практична екологічна освітньо-виховна робота установи ПЗФ.

2.1. Організація та участь у масових екологічних освітньо-виховних заходах.

Організація та проведення еколого-освітніх заходів, приурочених до Всесвітнього дня водно-болотних угідь, Всесвітнього дня охорони природи, Міжнародного дня Землі, Міжнародного дня збереження біорізноманіття, Дня довкілля, Дня працівника природно-заповідної справи та інших екологічних дат і свят (назва, час і місце проведення, кількість та склад учасників, результати).

У національному природному парку «Синевир» за період 2021 року проводилися екологічні акції, інформаційні і освітні заходи та святкування, приурочені до таких екологічних дат: День довкілля, Всесвітній день водно-болотних угідь, Міжнародний день охорони навколишнього середовища, День Землі, День птахів, Міжнародний день води, День екологічної освіти, Всесвітній день рейнджера, Міжнародний день чистих берегів, Година Землі, Всесвітній день захисту тварин, Міжнародний день біологічного різноманіття, День працівника природно-заповідної справи, Міжнародний день гір, Всесвітній день охорони місць проживання.

Заходи проводилися у дні (або напередодні) відзначення згаданих вище екологічних дат у національному природному парку «Синевир», закладах загальної середньої освіти, на природі, а також онлайн (у період карантинних обмежень). Аудиторія заходів: учні, вчителі, студенти, місцеві мешканці, рекреанти.

Заходи, що були приурочені до екологічних дат і свят, сприяли обізнаності людей в питаннях, що стосуються довкілля. Працівники парку також працювали над тим, щоб привернути увагу учасників до актуальних екологічних проблем, сприяти у формуванні екологічної культури населення і туристів, забезпечити підтримку природно-заповідної справи з боку широких верств населення.

Організація та участь у виставках, фестивалях, заходах, приурочених до етнографічних та культурно-історичних подій тощо (назва, час і місце проведення, кількість та склад учасників, результати).

У травні 2021 року національний природний парк «Синевир» презентував еколого-освітню виставку «Повітряні акробати ночі» у візит-центрі установи. Захід мав за мету привернути увагу людей до захисту кажанів шляхом спільного впровадження методів охорони тварин та підвищення обізнаності про них.

Під час презентації працівники національного природного парку «Синевир» розповіли відвідувачам про різні види кажанів, які живуть у Карпатах, а також про те, чому ці створіння потребують охорони.

Задля охоплення більшої аудиторії, національний природний парк «Синевир» протягом року (червень – листопад) розгортав виставку «Повітряні акробати ночі» у семи різних локаціях регіону, зокрема, у закладах загальної середньої освіти. Усі презентації виставки супроводжувалися тематичними еколого-освітніми заходами. Загальна кількість осіб, що ознайомилися з виставкою – понад 1500.

Головний результат виставки – руйнування стереотипів про кажанів, донесення до людей відомостей про важливу роль цих істот для природи і необхідність їх збереження.

Організація та участь у семінарах, круглих столах, диспутах тощо, присвячених питанням природоохоронної та екологічної освітньо-виховної роботи.

Впродовж 2021 року співробітники НПП «Синевир» брали участь у таких заходах, дотичних до природоохоронної і еколого-освітньої тематики:

круглий стіл з питань управління та збереження водно-болотних угідь, присвячений Всесвітньому дню водно-болотних угідь;

круглий стіл «Ліси та засоби до існування: підтримка людей і планети», присвячений Всесвітньому дню дикої природи;

круглий стіл з нагоди Дня працівника природно-заповідної справи;
 круглий стіл з питань еколого-освітньої взаємодії національних парків і церков;

круглий стіл, присвячений обговоренню питань монетизації послуг екосистем, їх імплементації в систему інструментів державної екологічної та лісової політики, а також перспектив розвитку приватного ринку послуг екосистем у контексті досягнення цілей сталого розвитку;

круглий стіл щодо поводження з побутовими відходами на території Терезької долини та еколого-освітньої роботи серед місцевого населення;

семінар «Інтерпретація природної та культурної спадщини»;

серія віртуальних семінарів з екологічної освіти, що проведені Лісовою службою США та благодійним фондом «Центр громадських ініціатив»;

семінар щодо практики залучення громадськості до збереження лісів;

семінар «Надбистрицька Гуцульщина: історична та культурна спадщина», який відбувся у ПЗ «Горгани»;

міжнародна конференція «Церква та громадські організації задля екоосвіти в національних парках»;

міжнародна конференція «Заповідні території – наріжні камені екологічних зв'язків у Карпатах і поряд з ними»;

міжнародна конференція «Основні проблеми і тенденції розвитку природоохоронних територій в Українських Карпатах»;

східноєвропейська регіональна конференція з екологічної освіти;

I міжнародна інтернет-конференція «Актуальні проблеми формальної і неформальної освіти з моніторингу довкілля та заповідної справи»;

форум місцевого розвитку;

освітній обмін між працівниками відділу екоосвіти та педагогами Центральної і Західної України.

2.2. Співпраця з підприємствами, установами та організаціями.

Співпраця із загальноосвітніми, позашкільними та іншими навчальними закладами (дитячі садки, професійно-технічні училища, коледжі, університети, інститути тощо).

У 2021 році національний природний парк «Синевир» проводив еколого-освітні заходи та продовжував співпрацю з такими освітніми закладами:

Колочавський дошкільний заклад №1;

Синевирський дошкільний заклад;

Синевирсько-Полянський дошкільний заклад;

Колочавський заклад загальної середньої освіти I – III ст. №1;

Колочавський заклад загальної середньої освіти I-III ст. №2;
Негровецький заклад загальної середньої освіти I – III ст. імені Василя Росохи;

Синевирсько-Полянський заклад загальної середньої освіти I – III ст.;
Синевирський заклад загальної середньої освіти I – III ст.;
Вільшанський заклад загальної середньої освіти I – II ст.;
Горбівський заклад загальної середньої освіти I – II ст.;
Мерешорський заклад загальної середньої освіти I – II ст.;
Міжгірський професійно-технічний ліцей;
Закарпатський центр туризму, краєзнавства, екскурсій і спорту учнівської молоді.

Протягом звітнього періоду національний природний парк «Синевир» проводив заходи за участі студентів і викладачів вузів та співпрацював, відповідно до діючих угод, з такими вищими навчальними закладами України:

Національний педагогічний університет ім. М. Драгоманова;
Ужгородський національний університет;
Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка;
Львівський національний університет ім. І. Франка.

Наявність спільних програм, проектів, договорів/угод, планів заходів.

У грудні 2021 року підписано угоду про співпрацю між НПП «Синевир» і Прикарпатським національним університетом ім. В. Стефаника.

Діють угоди, що укладені в попередні роки, про співпрацю між національним природним парком «Синевир» і вищими навчальними закладами України, а саме: Ужгородським національним університетом, Тернопільським національним педагогічним університетом ім. В. Гнатюка, Національним педагогічним університетом ім. М. Драгоманова, Львівським національним університетом ім. І. Франка, Рівненським державним гуманітарним університетом. Національний природний парк «Синевир» сприяв у роботі студентів-практикантів, надавав екскурсійну, інформаційну, консультативну допомогу студентам і викладачам, проводилися еколого-освітні заходи зі студентами. Відповідна угода про співпрацю діє між НПП «Синевир» і Закарпатським центром туризму, краєзнавства, екскурсій і спорту учнівської молоді (ЗЦТКЕС).

Тематичні уроки любові до рідного краю (назви уроків, назви навчальних закладів, кількість уроків).

Проведено три уроки любові до рідного краю: «Славні гори Синевирські», «Карпати – понад Еверест», «Та Поляна Синевирська – файное селечко». У них взяли участь учні Синевирського закладу загальної середньої освіти I – III ст., Вільшанського закладу загальної

середньої освіти I – II ст., Синевирсько-Полянського закладу загальної середньої освіти I – III ст. Загальна кількість учасників – 58 осіб.

Участь в організації та діяльності шкільних гуртків/учнівських лісництв, гуртків/секцій народних ремесел, вирощування різних груп рослин тощо (їх назви та місцезнаходження, періодичність та тематика занять, кількість залучених учнів).

Проведено еколого-освітній захід за участі 22 гуртківців туристичного клубу «Вогнище», що вже майже 50 років успішно функціонує у місті Куликівка, що на Чернігівщині, і вважається одним з кращих в Україні серед подібних закладів. Молодь не вперше в НПП «Синевир». Але кожного разу юні мандрівники і дослідники гір раді зустрічі з фахівцями національного парку, які готові поділитися цікавою інформацією про ліс і його життя.

Національний природний парк «Синевир» продовжив співпрацю з гуртківцями Закарпатського центру туризму, краєзнавства, екскурсій і спорту учнівської молоді, що на базі Колочавського закладу загальної середньої освіти I-III ступенів №1. Для молоді (15 учасників) проведено еколого-освітній захід та надано тематичну літературу.

Основна мета заходів з гуртківцями – розширити знання учнів про природу, її роль у житті людей, привернути увагу до екологічних проблем сучасності та можливих шляхів їх вирішення.

Надання допомоги в оформленні природничих кабінетів загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів (місцезнаходження та здійснені заходи щодо обладнання).

У 2021 році НПП «Синевир» надав стенди про правильне сортування і поводження з побутовими відходами для Синевирського і Колочавського №1 закладів загальної середньої освіти (дві найбільші школи регіону). Інформаційні матеріали для природничих кабінетів і бібліотек передано для Вільшанського, Горбівського, Мерешорського, Синевирсько-Полянського закладів загальної середньої освіти.

Участь в організації та проведенні екологічних олімпіад, екологічних ігор, «зелених шкіл», конкурсів, вікторин, екскурсій тощо (перелік, час та місце проведення, контингент та кількість учасників).

У 2021 році удосконалено і випущено розроблену в попередньому році настільну еколого-освітню гру «У нетрях карпатських лісів. Стежками національного парку «Синевир», яка використовувалася під час освітньо-виховних заходів. Проведено учнівський конкурс екомалюнків.

Проведені еколого-освітні заходи з дошкільнятами власне були цілісною грою, яка допомогла юним учасникам поринути у світ природи. Для цієї категорії учасників гра є найкращим засобом, через який доноситься розуміння важливості збереження довкілля.

Впродовж року проводилися екскурсії з учнями і студентами на екологічних стежках, у центрі бурих ведмедів і центрі реабілітації хижих птахів. У ході еколого-освітніх заходів працівники національного природного парку «Синевир» застосовували інтерактивні вправи та ігри, які допомагали молоді краще зрозуміти різні природні процеси і явища.

Участь в організації та сприяння проведенню еколого-освітніх тематичних експедицій та літніх екологічних таборів (організатори, кількість учасників, місце проведення, тематика тощо).

НПП «Синевир» організував два тематичні екопоходи «У гості до бурого ведмеда» і «День з національним парком», у яких разом взяло участь 44 учасники. Екопоходи – чудовий спосіб наблизити молодь до природи, її краси як однієї з мотиваційних складових бережливого ставлення до довкілля.

Співпраця з іншими установами ПЗФ у сфері екологічної освітньо-виховної роботи.

Співпраця національного природного парку «Синевир» у еколого-освітньому напрямку здійснювалася з природним заповідником «Горгани», Карпатським біосферним заповідником, Карпатським національним природним парком, національним природним парком «Зачарований край», національним природним парком «Верховинський».

Співпраця з громадськими організаціями (місцевими, регіональними та національними).

Національний природний парк «Синевир» співпрацював з громадськими організаціями місцевого рівня «Товариство «Синій Вир», «Карпатські кольори», «Кришталеве джерело».

Парк долучався до заходів та реалізації проєкту «Локальний бренд «Синевир-ЕКО» – ефективний інструмент місцевого бізнесу», який втілювався громадським об'єднанням «Кришталеве джерело» за співпраці з Синевирською територіальною громадою. Представники громадського об'єднання «Товариство «Синій Вир» долучалися до організації і проведення еколого-освітніх заходів НПП «Синевир».

За співпраці з громадським об'єднанням «Карпатські кольори» проведено Всеукраїнський художній пленер «Золото Синього Виру». Симпозіум тривав впродовж десяти днів. У ньому взяло участь 12 майстрів пензля з різних кінців країни.

Співпраця з релігійними організаціями.

НПП «Синевир» співпрацював з релігійними громадами, які діють у регіоні шляхом інформування священників і парафіян про актуальні екологічні проблеми та необхідність відповідального ставлення до створіння – природи. Працівники парку консультувалися з місцевими православними і греко-католицькими священиками у питаннях подальшої можливої співпраці.

У січні в НПП «Синевир» проведено традиційне етнокультурне свято «Синевирська коляда» за участі партнерів парку – представників релігійної громади Спасо-Преображенського храму села Свобода.

У вересні 2021 року працівники парку провели еколого-освітній захід з молоддю парафії Покрова Пресвятої Богородиці села Синевирська Поляна, у якому взяли участь понад двадцять школярів разом зі священником. Також проведено освітній захід з вихованцями хорової школи Києво-Печерської Лаври, які перебували у парку з візитом.

Здійснювалася співпраця з Інститутом еколого-релігійних студій у напрямку екоосвіти, проведено спільні заходи, поширювалися церковно-екологічні календарі та інша література серед населення. Еколого-релігійну літературу НПП «Синевир» та Інститут спільно подарували центральним бібліотекам сіл Синевир і Міжгір'я, з яких оформлено окремі книжкові виставки.

Участь у роботі регіональних екологічно-просвітницьких центрів.

Екологічний візит-центр НПП «Синевир» виконує функцію регіонального еколого-просвітницького осередку. На базі закладу проводяться еколого-освітні, культурні, наукові та інші заходи.

Співпраця з волонтерами.

Здійснювалася співпраця з волонтером, який сприяв у підготовці поліграфічної продукції.

Створення громадських організацій з метою підтримки діяльності установи ПЗФ.

«Товариство «Синій Вир» – громадська організація, яка бере участь у підтримці діяльності національного природного парку «Синевир».

Співпраця установи ПЗФ з міжнародними установами та організаціями у сфері екологічної освітньо-виховної роботи.

Тривала співпраця між НПП «Синевир» і громадською організацією «Machaon International» (Словаччина). Троє працівників відділу еколого-освітньої роботи парку взяли участь у міжнародному онлайн-семінарі «Гіди еко-туризму: навчання і організація роботи», який організувала вище згадана словацька організація. Також проводилися консультації щодо потенційної проектної співпраці між сторонами.

2.3. Співпраця з органами державної виконавчої влади, органами місцевого самоврядування у сферах освіти, охорони навколишнього природного середовища, охорони історико-культурної спадщини та іншими (наявність спільних програм, проектів, планів заходів та перелік проведених заходів тощо).

Співпраця національного природного парку «Синевир» проводилася зі Закарпатською обласною радою, Закарпатською обласною державною

адміністрацією, Хустською районною державною адміністрацією, Хустською районною радою. Один представник НПП «Синевир» обраний депутатом Закарпатської обласної ради, де, серед іншого відстоює інтереси установи.

Тривала співпраця з Синевирською, Колочавською і Драгівською територіальними громадами, з якими спільно вирішувалися різні питання, зокрема екологічні, а також ті, що стосуються туризму, освіти, розвитку регіону, поводження з відходами тощо. Працівники НПП «Синевир» брали участь у зустрічах з громадами, в круглих столах, нарадах, робочих зустрічах, під час яких, спільно з представниками органів влади, обговорювалися питання охорони довкілля, функціонування парку, його ролі для місцевого розвитку, ведення освітньої роботи і рекреації. Сім працівників НПП «Синевир» є депутатами місцевих рад. Голови місцевих громад є членами науково-технічної ради НПП «Синевир». Продовжувалася співпраця з Департаментом екології та природних ресурсів Закарпатської облдержадміністрації, з яким здійснювалися консультації. Представник Департаменту є членом науково-технічної ради НПП «Синевир».

3. Інформаційно-видавнича та пропагандистська діяльність.

3.1. Інформація про веб-портал установи ПЗФ в інтернет-мережі (коли засновано, адреса, розділи тощо), організацію інтернет-розсилки новин та обговорення екологічних проблем на форумах (кількість відвідувачів).

У 2021 році запущено новий офіційний сайт національного природного парку «Синевир» <https://synevyr-park.in.ua>.

Основні розділи сайту: «Головна», «Мандруйте», «Досліджуйте», «Долучайтесь», «Новини», «Про нас», «Інфоцентр», «Карта», «Увага». Дані розділи поділяються на тематичні підрозділи.

До середини грудня 2021 року був доступним для перегляду й попередній сайт національного природного парку «Синевир» (<http://www.npp-synevyr.net.ua/>), який функціонує з 2012 року. Його структура: «Головна», «Про нас», «Наукова робота», «Реабілітаційний центр бурого ведмедя», «Екологічна освіта», «Рекреація», «Музеї», «Архів новин», «Газета «Синій Вир», «Фотогалерея», «Відеогалерея», «Прейскурант», «Публічна інформація», «Державні закупівлі», «Дерев'яна архітектура в культурному ландшафті».

Еколого-освітня та інформаційна робота здійснюється через соціальну мережу «Facebook». Офіційна сторінка парку знаходиться за посиланням <https://www.facebook.com/NacionalnijPrirodnijParkSynevyr>. За нею стежить 14300 користувачів (станом на кінець 2021 року).

На початку року національний природний парк «Синевир» започаткував свою офіційну сторінку в мережі «Instagram»

https://instagram.com/npp_synevyr?igshid=1i5a2m5qutj5i. Установа й раніше працювала у цій соціальній мережі, але виключно з молодшою аудиторією, зосереджуючись на еколого-освітніх завданнях. Групи для молоді створено в мережах «Instagram», «Facebook», «Viber». Це було викликано карантинними реаліями, які на певному етапі обмежили доступ працівників еколого-освітнього відділу НПП «Синевир» до втілення «живих» навчально-виховних програм.

Зараз новостворена сторінка парку в Instagram має за мету ширше розкрити світові красу природи НПП «Синевир», закликати берегти це надбання, ділитися ідеями та інформацією про свою діяльність.

3.2. Інформація про опубліковані та підготовлені до друку (вказати окремо) науково-популярні праці, буклети, путівники, листівки, плакати, аншлаги тощо (назви, тираж, видання, для яких категорій населення призначено).

Національний природний парк «Синевир» розробив і опублікував 2 буклети, а саме: «Національний природний парк «Синевир» (тираж 1000 прим.), призначений для широкого загалу читачів; «Озеро Синевир» (тираж 1000 прим.), призначений для туристів.

За співпраці з Інститутом еколого-релігійних студій та в рамках проєкту «Церкви і НУО задля екоосвіти в національних природних парках» розроблено розмальовку «Стежками національного природного парку «Синевир», яка призначена для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. У рамках згаданого проєкту також підготовлено і видано методичні матеріали «Церква в національному парку», автором яких є співробітник відділу еколого-освітньої роботи парку.

3.3. Інформація про власні видання (газети, журнали), їх основну тематику.

Національний природний парк «Синевир» має власне видання – регіональну газету «Синій Вир». Основна тематика – еколого-освітня. Часопис поширюється серед місцевих жителів, представників громадських і релігійних організацій, влади, бізнесу та інших зацікавлених осіб. Впродовж звітного періоду видано 12 випусків газети. Загальна кількість номерів станом на грудень 2021 року становить 332 випуски. Щомісячний тираж – 500 примірників.

3.4. Перелік програм та сюжетів на радіо і телебаченні (назва студії, хто з працівників брав участь у підготовці), опублікованих статей та інформаційних повідомлень у пресі.

У 2021 році на Українському радіо відбувся 1 виступ працівника національного природного парку «Синевир». Виступ відбувся 1 грудня 2021 року у прямому ефірі програми «52 вікенки».

Співробітники установи також брали участь у підготовці 15 сюжетів на телебаченні, 6 з яких для всеукраїнських і 9 для регіональних телеканалів.

№ з. п.	Дата ефіру	Телеканал	Працівники парку, які брали участь у підготовці
1	14.01.2021	«М – студію»	В. Росоха і Ю. Бабічин
2	15.01.2021	«М – студію»	Ю. Бабічин
3	18.01.2021	«М – студію»	Ю. Бабічин
4	29.01.2021	«М – студію»	Я. Бунзяк
5	16.02.2021	«НТН»	М. Маслей
6	13.04.2021	«Галичина»	М. Маслій і Я. Бунзяк
7	14.04.2021	«1+1»	М. Маслей
8	16.04.2021	«Перший кабельний»	М. Маслей
9	23.04.2021	«UA: Перший»	Ю. Бабічин
10	24.04.2021	«НТН»	Ю. Бабічин
11	16.07.2021	«М – студію»	Ю. Тюх
12	29.09.2021	«UA: Перший»	Ю. Бабічин
13	26.10.2021	«НТН»	В. Шишига
14	07.12.2021	«М – студію»	Ю. Бабічин
15	09.12.2021	«М – студію»	Ю. Бабічин

Також працівники НПП «Синевир» сприяли у організації зйомок популярних тревел-шоу «Мандруй Україною з Дмитром Комаровим» і «Мисливці за дивами». Працівники установи долучалися до організації 2 прес-турів, які відбулися в НПП «Синевир».

Впродовж 2021 року опубліковано у друкованих засобах масової інформації 51 матеріал, а саме:

«Туристично-інформаційний центр у селі Вільшана» – «Верховина», №2 (10990) – 14 січня 2021р.;

«Руку дружби простягнімо пернатим» – «Верховина», №3 (10991) – 23 січня 2021р.;

- «Обговорили питання збереження водно-болотних угідь» – «Верховина», №5 (10993) – 6 січня 2021р.;
- «Дякую за продовження життя» – «Верховина», №6 (10994) – 13 лютого 2021р.;
- «Працівники парку спілкувалися з молоддю» – «Верховина», №6 (10994) – 13 лютого 2021р.;
- «Поведено зимовий облік тварин» – «Верховина», №6 (10994) – 13 лютого 2021р.;
- «Підгодовують диких тварин» – «Верховина», №7 (10995) – 20 лютого 2021р.;
- «Ведмеді прокидаються після зимової сплячки» – «Новини Закарпаття», №9 (4921) – 6 березня 2021р.;
- «Нацпарк отримав технічне обладнання» – «Верховина», №9 (10997) – 6 березня 2021р.;
- «Збережи первоцвіт» – «Верховина», №9 (10997) – 6 березня 2021р.;
- «НПП «Синевир» тепер в мережі «Instagram» – «Верховина», №10 (10998) – 13 березня 2021р.;
- «З сумом і болем у душі» – «Верховина», №11 (10999) – 27 березня 2021р.;
- «Представник НПП «Синевир» бере участь у програмі Лісової служби США» – «Верховина», №11 (10999) – 27 березня 2021р.;
- «У НПП «Синевир» обговорили зміцнення матеріально-технічної бази даної установи» – «Верховина», №12 (11000) – 3 квітня 2021р.;
- «Людина невичерпного потенціалу» – «Верховина», №14 (11002) – 17 квітня 2021р.;
- «У реабілітаційному центрі бурих ведмедів оселився ще один клишоногий» – «Верховина», №14 (11002) – 17 квітня 2021р.;
- «На зустрічі у нацпарку «Синевир» обговорили важливі питання» – «Верховина», №14 (11002) – 17 квітня 2021р.;
- «Людина невичерпного потенціалу» – «Новини Закарпаття», №15 (4927) – 17 квітня 2021р.;
- «Пандемія зумовила нове у спілкуванні з туристами» – «Голос України», №69 (7569) – 13 квітня 2021р.;
- «Вчимося граючи» – «Верховина», №15 (11003) – 24 квітня 2021р.;
- «Микола Дербак: «Пандемія зумовила нове у спілкуванні з туристами» – «Верховина», №15 (11003) – 24 квітня 2021р.;
- «У НПП «Синевир» відбулася екологічна акція» – «Верховина», №16 (11004) – 1 травня 2021р.;
- «У НПП «Синевир» проведено робочу нараду» – «Верховина», №16 (11004) – 1 травня 2021р.;
- «Завдяки проєкту національний природний парк «Синевир» забезпечено певним технічним обладнанням» – «Верховина», №20 (11008) – 12 червня 2021р.;

- «Святкує мудра і шановна людина» – «Новини Закарпаття», №24 (4936) – 19 червня 2021р.;
- «НПП «Синевир» отримав нове авто» – «Верховина», №21 (11009) – 19 червня 2021р.;
- «Разом – задля екологічної освіти» – «Верховина», №21 (11009) – 19 червня 2021р.;
- «Проводяться ботанічні дослідження» – «Верховина», №23 (11011) – 3 липня 2021р.;
- «НПП «Синевир» отримав нові автомобілі» – «Верховина», №25 (11013) – 17 липня 2021р.;
- «У національному парку «Синевир» з'явилася ще одна туристична атракція» – «Верховина», №26 (11014) 24 липня 2021р.;
- «Горнякам потрібні дороги» – «Верховина», №26 (11014) – 24 липня 2021р.;
- «Територію патрулюватимуть на мотоциклах» – «Верховина», №27 (11015) – 7 серпня 2021р.
- «Десятки консультацій – щоденно» – «Верховина», №29 (11017) – 21 серпня 2021р.;
- «Не просто екскурсія» – «Верховина», №32 (11020) – 11 вересня 2021р.;
- «Цінуймо природу» – «Верховина», №35 (11023) – 9 жовтня 2021р.;
- «Проблему можна вирішити, об'єднавши спільно всі зусилля» – «Верховина», №35 (11023) – 9 жовтня 2021р.;
- «Творче визнання» – «Верховина», №34 (11022) – 2 жовтня 2021р.;
- «Природний заповідник «Горгани» відзначив 25-річчя своєї діяльності» – «Верховина», №34, (11022) – 2 жовтня 2021р.;
- «Відбулася конференція, присвячена заповідним територіям Карпат» – «Верховина», №36 (11024) – 23 жовтня 2021р.;
- «Бокораш – професія з пригодницьким духом» – «Верховина», №36 (11024) – 23 жовтня 2021р.;
- «Натхненні синевирською осінню» – «Верховина», №36 (11024) – 23 жовтня 2021р.;
- «Щоб туристам було зручно» – «Верховина», №37 (11025) – 30 жовтня 2021р.;
- «Прибирати і не смітити» – «Верховина», №38 (11026) – 6 листопада 2021р.;
- «Збережемо ведмедів» – «Верховина», №38 (11026) – 6 листопада 2021р.;
- «У НПП «Синевир» відбулася міжнародна конференція» – «Верховина», №39 (11027) – 20 листопада 2021р.;
- «Уроки про природу просто неба» – «Експрес», 28 жовтня – 4 листопада 2021р.;

«Сердечно вітаємо» – «Верховина», №40 (11028) – 27 листопада 2021р.;

«Щиро вітаємо» – «Новини Закарпаття», №47 (4959) – 27 листопада 2021р.;

«Взаємодія церков і національних парків має потужний потенціал» – «Верховина», №40 (11028) – 27 листопада 2021р.;

«Всі зусилля спрямовані на благо людей» – «Верховина», №41 (11029) – 4 грудня 2021р.;

«НПП «Синевир» співпрацюватиме ще з одним вузом» – «Верховина», №42 (11030) – 11 грудня 2021р.

3.5. Тематика лекцій та бесід, контингент слухачів, найменування установи/підприємства/організації, де прочитано лекцію/проведено бесіду.

Тематика лекцій і бесід, які проведені у НПП «Синевир»: «Ліси і їх цінності»; «Вікові дерева – цінності для природи і людини»; «Взаємодія громад і національного парку – шлях до сталого розвитку». Слухачі лекцій: учні, студенти, місцеві жителі.

Бесіди на теми бережливого ставлення до природи під час відпочинку на території національного парку «Синевир» проводилися протягом року з туристами у двох туристично-інформаційних центрах, екологічному візит-центрі та у місцях масового скупчення рекреантів.

4. Підвищення кваліфікації працівників установ ПЗФ та сприяння підготовці кадрів у природоохоронній сфері.

4.1. Підвищення кваліфікації працівників установи ПЗФ шляхом навчання на курсах підвищення кваліфікації, у вищих навчальних закладах, участі у семінарах та тренінгах, зустрічах з обміну досвідом тощо (назва (тематика), час і місце проведення занять, П.І.Б. слухача).

Представник відділу еколого-освітньої роботи національного природного парку «Синевир» взяв участь у піврічній освітній програмі, започаткованій відділом міжнародних програм Лісової служби США за співпраці з Українським благодійним фондом «Центр громадських ініціатив». У рамках програми відбулася серія віртуальних семінарів з екологічної освіти та залучення молоді до активних природоохоронних дій. Програма зосереджувалася на стратегіях глибшого залучення молоді в живий світ природи навколо нас і на способах, якими ми всі можемо захистити його.

Завдяки цьому проєкту створено мережу інструкторів і молодіжних лідерів, які втілюють заходи, що передбачають екологічне навчання, а також лідерство серед молоді.

Працівники національного природного парку «Синевир» також підвищували свою кваліфікацію, переймаючи досвід інших природно-

заповідних установ, а також брали участь у наступних семінарах, тренінгах і курсах підвищення кваліфікації:

Онлайн-семінар щодо практики залучення громадськості до збереження лісів, 19.02.2021 р. Учасник: Красняник Т.В.

Онлайн-семінар «Гіди еко-туризму: навчання і організація роботи», 04.03.2021 р. Учасники: Печкан М.І., Тільняк Л.І., Бабічин Ю.Ю.

Тренінг зі встановлення і використання комп'ютерного обладнання, 12 – 13.10.2021 р., м. Яремче. Учасники: Гречин Л.А., Дербак М.І., Ярема Т.Ф., Росоха І.Д., Гайдур Ю.А.

4.2. Організація та проведення в установі ПЗФ навчання, семінарів та зустрічей з обміну досвідом для підвищення кваліфікації працівників установи ПЗФ, інших установ, підприємств та організацій (назва (тематика), час і місце проведення занять, лектори (викладачі), контингент слухачів).

1. Тренінг щодо ведення географічної інформаційної системи.

Час і місце проведення: 19.05.2021 р., національний природний парк «Синевир».

Лектори: Юрій Андрейчук, Олег Часковський.

Контингент слухачів: працівники НПП «Синевир».

2. Семінар «Розвиток сталого туризму на природоохоронних територіях Карпат».

Час і місце проведення: 29.06.2021 р., національний природний парк «Синевир».

Лектор: Олександр Коваль.

Контингент слухачів: працівники НПП «Синевир», представники Синевирської територіальної громади,

3. Семінар «Інтерпретація природної та культурної спадщини».

Час і місце проведення: 25 – 29. 08. 2021 р., національний природний парк «Синевир».

Лектор: Наталія Гудкова.

Контингент слухачів: працівники НПП «Синевир», представники Синевирської і Колочавської територіальних громад, місцеві гіди.

4. Зустріч з обміну досвідом між працівниками НПП «Синевир» і НПП «Голосіївський»,

Час і місце проведення: 7 – 11. 11. 2021 р., національний природний парк «Синевир».

4.3. Проведення наукової та виробничої практики студентів та аспірантів професійно-технічних та вищих навчальних закладів на базі установи ПЗФ.

Впродовж 2021 року в національному природному парку «Синевир» проходили виробничу практику 2 студенти Прикарпатського

національного університету ім. Василя Стефаника, 1 студент Ужгородського національного університету, 5 студентів Закарпатського лісотехнічного фахового коледжу, 2 студенти Свалявського професійного ліцею.

Працівники НПП «Синевир» сприяли у проходженні навчально-польової практики студентам Ужгородського національного університету, Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова, Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Проведено інформування та екскурсійну програму для учасників Всеукраїнського конгресу молодих географів, який відбувся у жовтні 2021 року на території НПП «Синевир».

5. Джерела та напрями фінансування екологічної освітньо-виховної роботи установи ПЗФ.

Кошти для еколого-освітніх заходів національного природного парку «Синевир» були спрямовані зі спеціального фонду на видання літератури у розмірі 22300 грн. та утримання музеїв – 1096 грн.

6. Інформація про надані платні послуги, пов'язані з організацією та проведенням освітньо-виховних і природоохоронних заходів (назва послуг, отримані кошти за окремі послуги), відповідно до Переліку платних послуг, які можуть надаватися бюджетними установами природно-заповідного фонду, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2000 року № 1913 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 02 червня 2003 року № 827).

У 2021 році за послуги відвідування візит-центру національного природного парку «Синевир» отримано 1557 грн.

7. Пропозиції щодо вдосконалення екологічної освітньо-виховної роботи установи ПЗФ.

Еколого-освітня робота в національному природному парку «Синевир» є різноплановою і цікавою, здійснюються заходи з різними віковими категоріями населення. Були проведені якісні освітньо-виховні заходи зі школярами і студентами. Суттєво посилилася робота з дошкільними закладами регіону. Здійснено численні консультації для туристів у туристично-інформаційних центрах, які завжди мали еколого-освітню складову.

Значна еколого-освітня робота проводилася через соціальні мережі і засоби масової інформації. Видано 12 випусків газети «Синій Вир», яка стала своєрідним еколого-освітнім рупором в регіоні.

Сторінка парку у мережі «Facebook» здобула найбільшу кількість користувачів серед аналогічних сторінок природно-заповідних установ України. Окрім того, у 2021 році започатковано офіційну сторінку ще й у мережі «Instagram». Парк й раніше працював у цій соціальній мережі, але виключно з молодшою аудиторією, зосереджуючись на еколого-освітніх

завданнях. Це було викликано карантинними реаліями, які на певному етапі обмежили доступ працівників еколого-освітнього відділу НПП «Синевир» до втілення «живих» навчально-виховних програм. Зараз новостворена сторінка у мережі «Instagram» має за мету ширше розкрити світові красу природи національного парку, закликати берегти це надбання, ділитися ідеями та інформацією про свою діяльність.

Для парку важлива висока кваліфікація співробітників. Працівники установи брали участь у різних заходах, які допомагали удосконалювати свої знання, зокрема представник НПП «Синевир» долучився до піврічної освітньої онлайн-програми з екоосвіти, що ініційована відділом міжнародних програм Лісової служби США за співпраці з Українським благодійним фондом «Центр громадських ініціатив».

Доцільно постійно переймати новачі в еколого-освітній діяльності і надалі залучати до заходів різні цільові аудиторії.

Еколого-освітня робота НПП «Синевир» дала великий поштовх для вирішення локальних екологічних проблем, зокрема засмічення територій. В регіоні впроваджено роздільне сортування і вивезення сміття. Освітньо-виховні заходи сприяли формуванню екологічного мислення населення та підтримки природно-заповідної справи.

Начальник відділу еколого-освітньої роботи

Бабичин Ю.Ю.

•

